

Datum : 09-12-2019
Kenmerk : 201900020
Aan : het college van B en W van de Gemeente Oss
Betreft : Gevraagd advies lokale ontwikkelagenda Wmo 2020-2023

Geacht college,

Op 20 november 2019 ontving de Adviesraad Sociaal Domein het schriftelijke verzoek om een advies uit te brengen over de lokale ontwikkelagenda Wmo 2020-2023.

Op verzoek van uw ambtenaar ontvangt u ons advies voor 13 december 2019. Hoewel dit in een niet gebruikelijk versneld tempo ons werd gevraagd is het toch mogelijk door een aantal goed voorbereide en plezierig verlopen vooroverleggen met de betrokken ambtenaren.

Ons advies is gebaseerd op hetgeen er na deze overlegondes op papier is gezet in een concept versie gedateerd 20 november 2019.

Veel van onze opmerkingen en aandachtspunten zijn in dit concept herkenbaar terug te vinden. Dat doet ons genoegen want het betekent dat onze kennis en ervaring, met name vanuit de werkgroep samengesteld uit leden van de kenniskring Wmo, is benut en serieus wordt genomen.

Op diverse momenten bij dat vooroverleg en uit eerder door ons op deelterreinen Wmo-beleid uitgebrachte adviezen hebben wij er op gehamerd dat beleid en visie niet alleen een papieren tijger moet zijn. Veel belangrijker is dat er een uitvoeringsplan met duidelijke en in termijnen haalbare doelstellingen komt vanuit de op zich goede en heldere ambitie welke dit document uitstraalt. Daarbij is het naar onze mening essentieel dat succesvolle uitvoering van Wmo-beleid uitdrukkelijk vraagt om voldoende laagdrempelige flankerende voorzieningen in buurten en kernen.

Algemeen

De rode draad in ons advies is om alle genoemde deelterreinen in de lokale ontwikkelagenda Wmo 2020-2023 **integraal** te benaderen. Voorzieningen en inzet van middelen en medewerkers welke nodig zijn om het lokale Wmo beleid passend te maken op de behoefte van de (toekomstige) burger dienen in samenhang ontwikkeld te worden. Dit kan in onze ogen alleen succesvol verlopen indien:

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert:

- Zorg voor een coördinator binnen de ambtelijke staf die de lijnen bij elkaar brengt en over instrumenten beschikt om de diverse afdelingen die zich bezig houden met uitvoering van Wmo beleid en de ontwikkeling van de benodigde voorzieningen aan te sturen. Deze bruggenbouwer moet samenwerking bevorderen, activiteiten aanjagen en medewerkers stimuleren binnen haalbare termijnen plannen uitgewerkt te hebben.
- De lokale ontwikkelagenda Wmo 2020-2023 behelst een omvangrijk en ambitieus plan. Te omvangrijk om alles tegelijk aan te pakken over de gehele gemeente. Met name de ontwikkeling van benodigde voorzieningen op welzijnsterrein vraagt maatwerk per wijk/buurt. Neem een paar buurten en/of dorpskernen om intensief samen aan de slag te gaan. Neem kennis van de behoefte van die burgers en betrek hen bij de planontwikkeling. Gebruik hier opgedane kennis en ervaring om daarna sneller gemeente breed aan de slag te kunnen gaan.

Omdat het soms moeizaam is om de behoefte en wensen van de burger duidelijk te krijgen is de ASD Oss bereid om de bij haar leden persoonlijke of bij de diverse clientenraden opgedane kennis en ervaring in te brengen.

Advies op onderdelen uit de lokale ontwikkelagenda

Hiervoor putten we uit het verslag van ons overleg op 5 november 2019 met uw ambtenaren. Puntsgewijs komen hier de belangrijkste onderwerpen uit de ontwikkelagenda aan bod.

1. Landelijke wet- en regelgeving:

We begrijpen dat de gemeente volgend moet zijn op visie en beleid wat landelijk wordt uitgezet. Soms is het echter nodig om daar kritisch naar te kijken en te zoeken naar mogelijkheden die meer recht doen aan wat lokaal meer wenselijk is en beter aansluit op de behoefte van de burger.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: durf grenzen op te zoeken bij de wettelijke normen en kaders. Handel meer naar de geest en intentie van de wet en leg dat uit aan de burger en de landelijke overheid. Ga zorgvuldig na of nieuwe regels/voorschriften en begrippen altijd wel nodig zijn. Laat nieuwe regelingen ingaan bij nieuwe klanten en behoud oude afspraken voor bestaande klanten(uitsterfconstructie).

2. Welzijn(-swerk)

In de laatste versie van de ontwikkelagenda is dit hoofdstuk grotendeels verdwenen. Onderdelen ervan zijn verweven onder andere aandachtspunten. Dat is jammer want daarmee is het belang wat welzijn betekent bij de uitvoering van Wmo regelingen wat ondergesneeuwd geraakt.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Formuleer nogmaals kernachtig en duidelijk wat welzijn betekent als rode draad binnen de uitvoeringsregelingen lokaal Wmo beleid. Geef duiding aan de rol welke Ons elzijn daarin krijgt toebedeeld. Geef de welzijnsinstellingen voldoende ondersteuning en de benodigde middelen om hun taak waar te kunnen maken. Stel een plan op waarin haalbare doelen op resultaat en in afgesproken tijd getoetst wordt.

Geef ruimte aan jongerenwerkers en opbouwwerkers om in hun wijk en buurt zichtbaar aanwezig te zijn en dicht bij de burger aan oplossingen te werken. Overschat niet de mogelijkheden van kwetsbare burgers om zelfstandig hun problemen te kunnen oplossen. Maak dus (financiële) ruimte om die burgers hierin te ondersteunen met deskundige en betrokken medewerkers.

3. Inclusie:

De gemeente Oss hanteert geen doelgroepenbeleid. Maar zoekt wel naar collectieve oplossingen.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Iedereen volwaardig mee laten doen vraagt aandacht voor elke bijzondere situatie waarin een burger kan geraken. Collectieve oplossingen zijn niet altijd het juiste antwoord op hun problemen. Zoek dus vooral naar maatwerk. Maatwerk betekent ook buiten de grenzen van een domein te kunnen handelen. Biedt die burger een integrale oplossing en zorg er voor dat hij geen last heeft van de ambtelijke bureaucratie binnen de gemeentelijke loketten.

4. Waar de burger met zijn vragen terecht kan

Onlangs is door de Nationale Ombudsman weer eens gesignaleerd dat niet elke burger thuis is in de (digitale) mogelijkheden om informatie te krijgen van de gemeente. De weg naar informatie is niet altijd duidelijk en open voor iedereen.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Stel weer een fysiek info-punt open op het gemeentehuis. Bemens dit met medewerkers die thuis zijn in de diverse regelingen en daar waar nodig snel kunnen schakelen naar de achterliggende loketten. Een info-punt is niet bedoeld om de burger met een afwijzing op zijn verzoek/vraag weg te sturen. Maar moet de burger helpen met informatie door wie, hoe en wanneer zijn vraag wordt opgepakt.

Ons advies is om dit al in 2020 gerealiseerd te hebben.

Gebruik meer dan nu bestaande informatiekanalen om de burgers op de hoogte te brengen over de Wmo regelingen en waar men met zijn vragen terecht kan. Een gesubsidieerde instelling zoals DTV kan in de subsidie voorwaarden opgelegd krijgen om periodiek aandacht te schenken aan deze gemeentelijke regelingen.

Gebruik de gemeentepagina in Regio Oss om regelmatig de burgers te informeren over wat de gemeente de burger te bieden heeft binnen het sociale domein.

5. **Kleinschaligheid is belangrijk:**

Zoals eerder gesteld vinden wij het van belang om de grote uitdagingen binnen het lokalen beleid Wmo 2020-2023 goed ter hand te nemen en van goed begeleide kleine stappen lering te trekken.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: maak een concreet stappenplan met welke wijk/buurt er een begin gemaakt wordt om de integrale aanpak uit te rollen. Stel daarvoor een projectleider aan met grote mandatering binnen de gemeentelijke diensten. Het stappenplan dient toetsbare (SMART) doelstellingen te bevatten, een resultaatmeting en een zeer duidelijk tijdspad. Start hiermee al in 2020 en zorg dat tenminste een 3- tot 4 tal buurtinitiatieven op het welzijnsterrein zijn gerealiseerd in 2023. Maak hiervoor ook externe partijen verantwoordelijk zoals woningcorporaties, projectontwikkelaars en de welzijnsinstellingen.

6. **Partijen in de wijk**

In de nota worden partijen genoemd welke (moeten) samenwerken in buurten en wijken.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Beleg op korte termijn een overleg met alle genoemde partijen. Maak duidelijke afspraken en leg met hen hun eigen verantwoordelijkheden vast in het gehele plan. Maak in het bijzonder niet vrijblijvende en duidelijke afspraken om de eerste buurt/wijkprojecten op te kunnen starten. Faciliteer en ondersteun waar nodig vanuit de gemeentelijke diensten deze externe partijen. Te denken valt aan benodigde ontheffingen, hulp bij (grond)transacties, hulp en wegwijs bij subsidie aanvragen maar ook deskundige ondersteuning vanuit het ambtelijk apparaat.

7. **Mantelzorg**

Meerdere malen heeft de ASD Oss gewezen op het grote belang van de mantelzorg bij de uitvoering van de regelingen binnen het sociale domein. Ook landelijk wordt steeds meer gehamerd op dit grote belang. Zeker nu duidelijk wordt dat voldoende beschikbaarheid en mogelijkheden tot inzet van mantelzorgers door vergrijzing van de samenleving problematisch dreigt te worden.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Zorg voor optimale ondersteuning van de mantelzorgers. Biedt ruimte aan burgers om naast hun (betaalde) arbeid materiële en immateriële hulp te krijgen om mantelzorg te bieden aan hun naasten of hun sociale omgeving. De bij de ASD bekende behoeften zijn eerder in diverse adviezen door ons aan de orde gesteld. Zie in dat investeringen in deze op termijn hogere kosten elders in het zorg- en welzijnssysteem kunnen voorkomen. Ook hier is het van belang om integraal te denken en te handelen.

Zet in 2020 een uitvoeringsplan in werking en maak een begin met proefprojecten in Oss. Maak hierover gelijklopende afspraken met organisaties die mantelzorgers kunnen ondersteunen en faciliteer hen daarbij. Betrek hierbij ook de Jeugdzorg regio en zoek eveneens de integrale aanpak en samenwerking.

8. **Zorg, welzijn en wonen**

Om ouderen en psychisch kwetsbare personen langer thuis te kunnen laten wonen is het van groot belang om hiervoor geschikte woonruimte en buurtvoorzieningen te hebben.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Leg druk bij woningcorporaties en projectontwikkelaars om hun focus en prioriteit te leggen op ontwikkeling naar geschikte (levensloopbestendige) woningen en wooncomplexen.

Faciliteer dit door inzet van deskundigheid vanuit de gemeente, hulp bij (grond)transacties, aanpassing van bestemmingsplannen waar nodig, verkorte procedures voor particuliere initiatieven en versnelde doorlooptijden van aanvragen welke voldoen aan de criteria tot uitbreiding van deze woningtypen en buurtaccomodaties. Zorg dat in de buurten en kernen voldoende mogelijkheden zijn om diverse doelgroepen, zoals ouderen en psychisch kwetsbaren, een zinvolle dagbesteding te bieden. Zorg dat burgers geen drempel ervaren om hiervan gebruik te maken. Denk daarbij aan bescheiden tarieven of gratis verstrekking van koffie/thee e.d. Zorg er voor dat buurtaccomodaties altijd toegankelijk zijn en dat de gebruikers met grote regelmaat terug kunnen vallen op ondersteuning vanuit professionals uit het welzijnswerk.

Maak in 2020 al een masterplan waar in de gemeente deze voorzieningen moeten komen. Koppel dit aan een tijdsplanning en begin al met locaties waar op korte termijn een haalbaar initiatief opgestart kan worden. Denk daarbij ook aan herbestemming van (gemeentelijke)gebouwen welke snel kunnen worden ontwikkeld naar een gewenste woonvorm.

Met betrekking tot de ontwikkeling van het regionaal Koersplan Psychisch Kwetsbaren en de behoefte aan Beschermd Wonen hebben wij vanuit de kenniskring Wmo een doorlopend overleg met uw ambtenaar. Wij verwijzen in dit kader naar een eerder afgegeven advies van de ASD.

Ons advies is om tevens van deze lokale ontwikkelagenda een publieksvriendelijke en met heldere taal geschreven versie te verspreiden. Hoe meer burgers hiervan kennis kunnen nemen hoe meer draagvlak en commitment er ontstaat om dit tot een succes te maken.

Met nogmaals onze waardering en complimenten voor uw ambtenaren voor hun luisterend oor en hun betrokkenheid om dit concept van de ontwikkelagenda Wmo 2020-2023 samen met de ASD Os op papier te zetten.

Wij wensen u en uw ambtenaren succes met de verder uitwerking en hopen dat dit op korte termijn al tot tastbare resultaten gaat leiden voor de Osse burger.

De Adviesraad Sociaal Domein Oss ziet uw antwoord met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Jaap Kool, voorzitter
Adviesraad Sociaal Domein

Mart van Wanrooij
Voorzitter kenniskring Wmo